

denejo, kakor navadni; to mi bo menda vsak rad poterdil. Pa kaj je to? Je li kvadratni čevljev sveta na deželi tako drag? Al morate vse poslopja tako narodne, štoraste in močne napravljati, ravno take kakoršne so vaši dedje stávilí? Zakaj ne delate tacih hlevov, kakoršne imajo Angleži in Šoti, ki so pripravni in lahki, in ne prizadenejo velikih stroškov, pri vsem tem so pa tudi čedni in koristni. *) Po šotiški šegi si boste še enkrat tako velike hleve napravili, in vam ne bodo več stroškov prizadjali kakor so vaši sedanjí, ki so vam na vse platí na tesno stran napravljani, ki niso dovelj zračni, nimajo dosti prostora za to ali uno reč, in živine se va-nje dostikrat toliko natepe, da se dostikrat živinče živinčetu ukreniti ne more in stoji kakor res v klešah.

Našim gospodinjam kaj.

* Kuharica je večkrat jezna, ako ji mleko izkipí, ker ji ne uide le najboljša smetana, temuč tudi smrad napravi v kuhinji. Tem kuhinskim nadlogam je zdaj nekdo v okom prišel; našel je namreč lonec, v katerem, če mleko še tako vrè, izkipeti ne more. Ta lonec je le v tem razločen od navadnih piskrov, da ima pokrov z duški za soparico. Vsak lončar ga lahko napravi. Kdor hoče narisano podobo takega piskra viditi, naj pride k vredniku „Novic“ ali pa v pisarnico kmetijske družbe.

Svila.

Iz česa je lepi trak na tvojem klobuku? Iz česa je pisana, mehka ruta za tvojim vratom? Iz česa je oblačilo bogate gospé, ki se na solncu lepo spreminja?

Vse to je iz svile (žide).

Od kod pa je svila? kako se neki dela? Smejal bi se ti, ko bi ti kdo rekel, da je napravljena iz vode, zraka in zemlje! Mislil bi, da se norca dela in da je to nemogoče — in vendar je tako!

Poslušaj, kako se ta reč godí. Človek se vé da ni v stanu, iz vode, zraka in zemlje svile narejati; vendar pa je to Bogu mogoče, in on k temu le dveh majhnih zernic potrebuje.

Pervo zernice je v sladki jagodi, ki je podobna malincam, in je bela ali pa rudeča. Imenuje se murba in ravno tako tudi drevo, na katerem raste. Majhno zernice pride v zemljo, kali in rasti začne. Pridno serka svoj živež, ki je voda, zrak in zemlja, in iz njega dela v tla terdne korenine, na kviško pa iz zemlje deblo, veje, perje, popke, cvetje in iz cvetja jagode. Od kod pa se vendar svila nareja?

K temu je treba še družega zernica, ki je še manje od pervega. Ljubi Bog že poskerbí, da na drevo pride. To zernice, ki je dosti manje kot pšeno, je jajčice. Obdano je s terdo lupinico in v sredi je mehko. Solnce je njegova mati, ono ga na murbini vejici zvali; le malo dni in kadar ga s svojimi žarki pregreje, se mehki sok v jajčicu spremeni v gosenci, ki skerčena v njem leži. Tako majhna je, da ima v majhni lupinici dosti prostora. Toda kmalo se ji v nji začne tožiti; lakota se je loti, in želi si na hladno sapo kakor jetnik iz ječe. Kako pa bo iz terde lupine prišla? Ljubi Bog ji je dal dva terdna zoba, in s tema začne lupino grizti. Kmalo je toliko pregrize, da beli, svetli dan zagleda, in v pol dne toliko luknjico naredí, da se lahko iz temne ječe splazi. Zdaj se črna gosenci odsope, se potegne in se veseli gorkega solnčica, prijetne sape in zelenega murbnega peresca. Po težkem delu pa tudi hudo lakoto čuti. Dve očesi na glavi ji kažeta živež, in s šestnajsterimi nogami, katerih šestero ima na sprednjem, desetero pa na zadnjem životu, leze na mlado, mehko peresce, ki je ravno kar iz

*) Največji zadržek, zakaj se imenovana reja pri nas ne upelje, so menda dolge in pa ojstre zime. Pis.

popka pogledalo — in to je njeno kosilce. Zdaj noč in dan ne preneha žreti, da se ji trebušček napné, da bi komaj bilo, ji ga s terdo prevezati. In v resnici ji je kmalo koža pretesna; zato prestane žreti, pri miru obsedi, obledi in je viditi, kakor da bi bila bolna in bi poginiti hotla. Pa kmalo začne spet čudno z glavo viti in — glej! koža ji je verh glave počila. Kmalo se cela gosenca iz nje izmota, in svoje staro oblačilo, ki ji je pretesno postalo, za sabo na veji pusti. Kaj pa, ali je morebiti zdaj naga? Kaj še! Nova koža ji je bila pod staro zrastla, preden je staro slekla. Novo oblačilo je lepše in tudi dosti širje, kot je bilo poprejšnje. Zdaj spet noč in dan neprenehoma žrè, dokler ji koža na novo pretesna ne postane. In spet zaspí in se preobleče; in tako še dvakrat, toraj štirikrat stori. Nova koža je vselej svitlejša in večja od poprejšne. Iz majčkine gosenci, katero je bilo komaj viditi, ko je iz jajčica prilezla, je v šestih ali sedmih tednih zrastla gosenca velika in debela kot mazinec na roki, ter je iz sočnatega murbnega listja, kterege je požerla, veliko svilnatega soka v sebi naredila. Iz tega soka napravi tanko, svitlo nitko, jo na vejico pripne in okoli sebe zavije. Zdaj začne plesati, da je kaj. Na vse kraje se v kolobar verti, in tanke nitke prede ter napravi tako rekoč klopčič; vendar s tem razločkom, da se klopčič od znotraj začne navijati, — gosenca pa od zunaj proti sredi vije. Tako se sedem ali osem dni verti, in iz ene same nitke, ktera se nikoli ne preterga, naredi bel ali pa rumenkast podolgast meh, ki je kakega pol persta dolg. To prejo imenujemo mešiček, kokon ali galetó. Unanja preja kokona obstoji iz debelih, sosukanih nit; precej pod njimi pa se dá odločiti tanka nitka, ki je kacih 900 čevljev dolga, in pravo, lepo svilo dá. V sredi kokona pusti gosenca prazen prostorček, v kterege se po končanem delu trudna vleže. Šest tednov je žerla, štirikrat se je preoblekla, osem dní plesala, nit spredla in zmotala — na zadnje jo zaspanec prime. Zatorej se spet in zatorej zadnjikrat sleče; šestnajsterih nog ji tudi ni več treba, ker iz klopčiča nikamor ne more — zatoraj jih s hlačami vred odloži. V njenem kotiču je tamno; torej oči ne potrebuje in si jih izdere; tudi zoba, s kterima je marsikako peró požerla, sta ji odveč, in zato ju od sebe verže. Tako kožo in noge, oči in zoba k sebi na kup spravi, kakor tudi delavec, ki je celi teden pridno delal, o delapustu svoje topo orodje in umazano obleko odloži. Gosenca zaspí in je kakor mrtva; brez glave in nog, brez ust in oči leži nepremakljiva. Mehka koža se čezdalje bolj sterdi. Tamno je vse okoli nje; nobena sapica ne more do nje; v grobu leži in se ne premakne.

(Konec sledí.)

Glasi o cesarskem ukazu, ki določuje učbeni jezik v različnih deželah našega cesarstva.

VI.

„Kar se tiče prave državne moči in edinosti, naj vladarstvo derži v svoji krepki roki, v drugem pa imej pravičen ozir na posebne potrebe in želje sameznih dežel.“ Tako, na priliko, je govoril novi gospod minister notranjih reči v razpisu na gg. deželne poglavarje. Ravno na to merijo vse prizadeve avstrijskih Slovanov od nekdanj, in znano je geslo slavnega Čeha (Palackega), ki je v letu 1848 izgovoril: „Če bi je ne bilo, trebalo bi napraviti Avstrijo“. Znane so tudi zasluge vseh avstrijskih Slovanov v omenjenem letu za obstanek našega cesarstva. Vsakdo pameten hoče biti državlján velike, mogočne, povsod čislane države; vsakdo hoče krepko, veljavno vladarstvo. Al posebne narodne potrebe naj se ne zanemarjajo.

Pa prevdarimo bolj natanko, ali je v resnici in po pravici kaj posebnih potreb pri tem ali drugem avstrijskem ljudstvu, ki jih nemško ne čuti? Sitemu se utegne